

Nr 8.

Ankom till riksdagens kansli den 20 mars 1936 kl. 3 e. m.

Första kammarens tillfälliga utskotts utlåtande nr 8, i anledning av väckt motion om åtgärder för förenkling av vissa av offentlig myndighet utfärdade intyg m. m.

I en inom första kammaren väckt och till dess första tillfälliga utskott för behandling hänvisad motion, nr 299, hava herrar *Sandegård* och *Björnsson* hemställt, att riksdagen ville i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, *dels* om vidtagande av de åtgärder, som må anses erforderliga för åstadkommande av sådan förenkling av innehållet av i motionen angivna intyg och övriga uppgifter, att i dessa som regel allenast behöver intagas — vad beträffar vederbörandes förnamn — tilltalsnamnet, *dels ock* att Kungl. Maj:t ville beakta de möjligheter, till övriga förenklingar, som i motionen antytts.

I avseende å motiveringen får utskottet hänvisa till motionen.

Utskottet har inhämtat yttranden över motionen från överståthållarämbetet, länsstyrelsen i Falun samt domkapitlen i Växjö och Västerås samt har efter att hava berett Sveriges häradsrättsförening tillfälle att till utskottet inkomma med yttrande över motionen, från denna sammanslutning fått mottaga utlåtande i ämnet.

Överståthållarämbetet har infortrat yttranden från t. f. kamreraren vid ämbetets avdelning för uppboresärenden *Gustaf Leijonmarck* och t. f. förste polisintendenten *Knut Rydholm*.

T.f. kamreraren har anfört:

Här i Stockholm registreras person såväl i det s. k. mantalsregistret som i det s. k. allmänna registret efter tillnamn samt fullständiga förnamn, upptagna i samma ordning som i prästbeviset. I fråga om personer med mera allmänt förekommande tillnamn måste det därför ur identifieringssynpunkt anses vara en bestämd fördel, att intyg upptaga fullständiga förnamn. Med hänsyn härtill och då den arbetsbesparing ett bifall till motionärernas förslag kommer att medföra bleve tämligen obetydlig, anser jag mig icke kunna förorda bifall till detta förslag.

T.f. förste polisintendenten har anfört, bland annat, att den av motionärerna föreslagna förenklingen ginge tvärt emot av polismyndigheten till undvikande av förväxlingar eftersträfvade förhållanden. I varje fall syntes fördelen med den föreslagna förändringen vad polismyndigheten beträffar ej motsvara den risk för förväxlingar, som kunde komma att uppstå därav med för myndigheten åtföljande ytterligare arbete.

Överståthållarämbetet har yttrat, att även i de av t.f. kamreraren och t.f. förste polisintendenten ej berörda fall, då enligt gällande författningar ämbetet hade att i förteckningar, längder och register anteckna vederbörande personers fullständiga förnamn jämte tillnamnen, bidrog sagda skyldighet väsentligt till förhindrande av oreda med därav sammanhängande olägenheter av skilda slag. Den ökning i arbetsbördan, som upptagande av fullständiga namn i bevis och andra handlingar medförde, voro enligt ämbetets förmenande obetydlig i jämförelse med gagnet därav. Ämbetet finge därför bestämt avstyrka bifall till motionärernas framställning.

Länsstyrelsen i Falun säger sig icke ha något att erinra mot den begärda utredningen, men vill på samma gång framhålla, dels att det merarbete, som uppkommer för länsstyrelsen genom angivande av en persons samtliga förnamn, knappast kan rubriceras såsom betungande, dels ock att med de i Kopparbergs län så talrikt förekommande gårdsnamnen såsom del av en persons namn olägenheter och förväxlingar kunna befaras genom den föreslagna reformen. Såsom exempel nämnes, att i Holens by, Orsa socken, förekomma bland andra gårdsnamn Ulars, Ullars, Ullas, Stais och Smids. Skulle nu de mycket vanliga namnen Ulars Anders Andersson, Ullars Anders Andersson och Ullas Anders Andersson, Stais Erik Ersson och Smids Erik Ersson tecknas U. Anders Andersson och S. Erik Ersson, måste, då personerna vore bosatta i samma by och samtliga jordbrukare, tvekan uppstå vilken person avsåges. Skulle gårdsnamnet utskrivras, som torde bliva nödvändigt för identifiering, kunde man fråga sig, vari värdet av den föreslagna reformen låge.

Domkapitlet i Växjö har anfört, bland annat: Angivandet av enbart tilltalsnamnet måste ju förutsätta, att detta vore för den utfärdade myndigheten känt. Vad kyrkobokföringen anginge, skulle detta innebära, att av församlingsböckerna framginge, vilketdera av flera förekommande förnamn vore tilltalsnamnet. Så vore emellertid icke förhållandet. Ej heller rådde i vårt land någon praxis, att t. ex. det första av flera dopnamn valdes såsom tilltalsnamn, vilket i så fall kunnat vara vägledande. Pastorsämbetena saknade med ledning av ministerialböckerna varje kännedom om tilltalsnamnen. Och en föreskrift till dessa ämbeten att införa beteckning av de kyrkoskrivnas tilltalsnamn skulle åsamka dem betydligt mera arbete och olägenheter än att i förekommande personuppgifter, såsom nu skedde, utskrivra samtliga förnamn.

Vid genomgående av de ministerialboksutdrag och anmälningslistor, som utginge från pastorsexpeditionerna, befunnes självfallet, att å de utdrag, som sändes till statistiska centralbyrån, samtliga namn måste utsättas, enär detta ämbetsverk skulle äga tillgång till samtliga uppgifter om varje i landet kyrkoskriven person. Vidare torde nödvändigheten påkalla, att mantalslängden innehölle samtliga förnamn, enär på denna längd grundade sig ett flertal andra offentliga förteckningar såsom personslängd, röstlängd, vallängd, inskrivningslängd och uppbördslängd. För de ändamål, dessa förteckningar tjänade, måste det anses vara av synnerlig betydelse, att vederbörande myn-

digheter ägde tillgång till samtliga namn för att undgå förväxlingar, vilka ju redan i åtskilliga fall förekomme. Skulle endast *ett* namn uppgivas, borde detta givetvis vara, såsom motionärerna föresloge, tilltalsnamnet. Men förutom att detta icke officiellt är myndigheterna bekant, så vore, såsom känt, i många familjer brukligt, att far och son, respektive mor och dotter hade samma tilltalsnamn. Huru påtagligt lätt bleve här ej en förväxling. Det hände dessutom icke sällan, att en person av en eller annan anledning växlade tilltalsnamn. I sådana fall skulle naturligtvis med den föreslagna ordningen uppstå svårigheter vid personers identifiering.

Något som vållade myndigheterna de största besvärligheter vid identifiering vore det alltför allmänna bruket av son-namn. Detta förhållande torde påkalla att övriga identifieringstecken vore så fullständiga som möjligt.

I fråga om vissa utdrag och anmälningslistor skulle man väl utan risk kunna åtnöja sig med allenast *ett* förnamn eller med blott initialer till förnamnen, såsom inflyttnings- och anmälningskort för värnpliktiga samt avier om inflyttningar, enär dessa åtföljdes av nummer. Samma vore fallet med uppgifter till taxeringsnämnderna över pensions- och löntagare, uppgifter över omyndiga med flera till röstlängd, uppgift om sinnessjuka och sinnesslöa etc. De personer, det i sistnämnda hänseenden gällde, vore emellertid i regel så fåtaliga, att en inskränkning av namnen icke bleve av någon betydelse ur förenklingssynpunkt.

På grund av vad sålunda anförts ansåge domkapitlet bärande skäl saknas för ett genomförande av motionärernas förslag.

Domkapitlet i Västerås har avstyrkt motionen och därvid yttrat bland annat, att genom vidtagande av förenklingar av innehållet i intyg och uppgifter av den art som av motionärerna antytts föga skulle vara vunnit och att fördelarna i varje fall icke skulle förmå uppväga blivande olägenheter för intygsgivarna vid uppstående tveksamhet i fråga om utsättande å intyg av namn eller initialer samt den ökade risken för misstag och förväxlingar.

Sveriges häradskrivarförening har anfört följande:

De grundläggande folkregistren i vårt land äro församlingsböckerna. Beträffande dem kan man givetvis icke tänka sig någon förenkling. På grundval av församlingsböckerna upprättas årligen vid mantalsskrivningen mantalslängder, en borgerlig registrering, som i vissa avseenden är något knapphändigare än den kyrkliga. Mantalslängden upptager nu fullständiga data, d. v. s. alla efternamn och förnamn samt födelseår och dag, födelseort och civilstånd för alla personer över 15 år. Övriga antecknas i regel blott med ett förnamn och årtal. Mantalslängden är grundläggande för en hel rad andra personella förteckningar, nämligen inskrivningslistor, pensionsförteckningar, arbetsgivareförteckningar (för den obligatoriska olycksfallsförsäkringen), röstlängder, uppbördsböcker och därpå grundade debetsedlar m. m. Uppgifterna i mantalslängden voro ännu i början av detta sekel mycket knapphändiga och upptogo i regel blott yrke, ett förnamn eller initialer, efter-

namn och födelseår samt för hustru icke ens namn utan endast födelseår. Exempel: »arbetaren K. J. Flink 78, h.82». Den vidlyftigare specifikationen har framtvingsats huvudsakligen genom den sociala försäkringslagstiftningen, och man lär väl icke kunna på denna punkt tänka sig någon återgång. Det visar sig ändock ofta svårt att identifiera vissa personer på grund av allmänhetens benägenhet att bibehålla efternamn, som sluta på son. T. ex. må nämnas, att i Riala socken i Stockholms län finnas i årets mantalslängd 757 personer över 15 år och av dessa bära 203 efternamnet Jansson. Enbart i Hansjö by i Orsa socken, Kopparbergs län, finnas i år 90 personer över 15 år med namnet Hansson. Dessa förhållanden hava under stundom nödvändiggjort, att man å skattsedlarna utsätter icke blott alla förnamnen utan även födelseåret, vilket icke är föreskrivet.

Styrelsen har svårt att tänka sig, att man skulle våga göra någon ytterligare förenkling vare sig i försäkringslängderna, uppbördsboken eller röstlängden. I den sistnämnda är ju identitetens säkra fastställande särskilt angeläget. Sålunda tillämpas numera i Stockholms stad den metoden, att det förnamn, som vederbörande önskar använda som tilltalsnamn, understrykes i mantalsuppgifter och mantalslängder. Å debetsedlarna upptages sedan blott detta förnamn fullt utskrivet, övriga förnamn upptagas med initialerna. Det möter emellertid svårigheter att införa ett sådant system å landsbygden, emedan mantalsuppgifter där förekomma endast i åttondelen av kommunerna. I övriga sju åttondelar av rikets landsbygd (inklusive de s. k. fögderistäderna) skulle man alltså vara hänvisad enbart till muntliga uppgifter eller uppgifter från prästerskapet om rätta förnamnet. Då sålunda införskaffade uppgifter bleve föga tillförlitliga, om det ens vore möjligt att skaffa dem, förmenar styrelsen, att det knappast vore något vunnet med att införa detta »Stockholmssystem» å rikets landsbygd.

Vad slutligen beträffar de bevis om verkställd mantalsskrivning o. d., som utfärdas på grundval av mantalslängderna, så äro dessa till antalet så pass fåtaliga, att en förenkling därvidlag icke har någon större praktisk betydelse.

På grund av det anförda får styrelsen meddela, att styrelsen för sin del icke anser sig nu kunna förorda några åtgärder i det av motionärerna angivna syftet. Styrelsen tror att de olägenheter, som onekligen under stundom kunna vara förbundna med uppräknig av en mängd förnamn, likväl i stort sett uppvägas av den ökade rättssäkerhet, som därmed vinnes för individerna. Frågan förtjänar dock att närmare undersökas i samband med den revidering av mantalsskrivningsförrordningen som väl snart icke låter sig vidare undanskjutas.

Utskottet.

Motionärerna hava till stöd för sitt yrkande åberopat, att angivandet av en persons samtliga förnamn måste medföra en betungande uppgift för de myndigheter, på vilka det ankommer att till allmänheten utfärda bevis om identitet och dylikt samt att till andra myndigheter översända personuppgifter.

Otvivelaktigt förorsakar nedskrivandet av samtliga förnamn åtskilligt besvär, och önskvärt vore givetvis, att en förenkling därutinnan kunde åstadkommas.

De fördelar ur arbetsbesparingssynpunkt, som därigenom skulle vinnas, övertvägas emellertid av de olägenheter, som ur andra synpunkter skulle uppstå genom förslaget förverkligande. Framför allt synes det ägnat att väcka betänkligheter, att därigenom personernas identifiering skulle försvåras. Särskilt på landsbygden torde det därför icke kunna undvikas, att samtliga förnamn upptagas i bevis och andra handlingar.

Såsom häradsrättens förordningen erinrat tillämpas emellertid numera i Stockholm den metoden, att å debetsedlarna endast tilltalsnamnet upptages fullt utskrivet under det att övriga förnamn upptagas allenast med initialerna. Ett liknande förfaringssätt torde även i vissa andra fall kunna tillämpas. Att detta skulle föreskrivas såsom regel, kan utskottet likväl icke tillstyrka.

Utskottet vill slutligen erinra därom, att Kungl. Maj:t den 6 mars 1936 tillsatt en kommitté med uppdrag att verkställa utredning och avgiva förslag rörande sättet för debitering, uppbörd och indrivning av utskylder samt folkbokföringens ordnande jämte härmed sammanhängande organisatoriska och andra frågor. Då den angelägenhet, varom i motionen är fråga, således torde ligga inom ramen för kommitténs utredningsuppdrag, lär det kunna förväntas, att densamma även ägnar sin uppmärksamhet åt nu förevarande spörsmål.

På grund av det anförda anser sig utskottet böra avstyrka den föreliggande motionen och hemställer alltså,

att förevarande motion ej måtte till någon första kammarens åtgärd föranleda.

Stockholm den 20 mars 1936.

På utskottets vägnar:

EDGAR SJÖDAHL.

Närvarande vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet: herrar *Sjödahl*, *Tham*, *K. A. Johanson*, *Bäckström*, *Härden*, *Egnell*, *Johan Larsson* och *Ekströmer*.*

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.